

# Azja w Stosunkach Międzynarodowych

Stowarzyszenie Krajów Azji  
Południowo Wschodniej



Logo i flaga ASEAN



# ASEAN

- Stowarzyszenie Krajów Azji Południowo - Wschodniej (ang. Association of Southeast Asian Nations - ASEAN) powstało na mocy Deklaracji z Bangkoku 8 Sierpnia 1967.



# Członkowie ASEAN

- Członkami założycielami były: Indonezja, Malezja, Tajlandia, Filipiny i Singapur.
- 8 I 1984 – Brunei Darussalam zostaje członkiem (niepodległe od 1 I 1984)
- 28 VII 1995 – przystąpienie Wietnamu – w latach 1980-tych najważniejszego lokalnego przeciwnika ugrupowania.
- 23 VII 1997 – przystąpienie Laosu i Myanmaru (Birmy)
- 30 IV 1999 – przystąpienie Kambodży (planowane na 1997r., ale opóźnione w wyniku zamachu stanu)

# Członkowie ASEAN

- 1976r. - Papua Nowa Gwinea zostaje obserwatorem ASEAN
- 2002 Timor Wschodni zostaje obserwatorem, w 2006 ogłasza chęć akcesji do ugrupowania.

# Członkowie ASEAN



# Geneza ASEAN

- ASEAN powstało w Azji Południowo Wschodniej w niespokojnym okresie lat 1960-tych.
- Początkowo głównymi celami organizacji (nieformalnie) było:
  - z jednej strony zapewnienie niezależności członków od mocarstw kolonialnych oraz USA i ZSRR,
  - z drugiej powstrzymanie ekspansji komunizmu w regionie wspieranym przez ZSRR i ChRL.

# Geneza ASEAN

- Uwarunkowania
  - Wojna w Wietnamie (II wojna indochińska)
  - Działalność partyzantek komunistycznych w Malezji, Tajlandii, Filipinach
  - *Konfronatasi* – konflikt malajsko-indonezyjski
  - Separatyzmy w wielu prowincjach



# Separatyzmy i powstania w Azji Pd-Wsch



# Geneza ASEAN

- 1976r .Traktat o Przyjaźni i Współpracy w Azji Południowo Wschodniej (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia - TAC) ustanawia formalne reguły zachowania w organizacji.

# TAC

- Zasady zawarte w TAC:
  - Wzajemne poszanowanie niepodległości, suwerenności, równości, integralności terytorialnej i tożsamości narodowej wszystkich narodów;
  - Prawo każdego państwa do swobodnego istnienia w sposób wolny od zewnętrznej ingerencji, dywersji lub przymusu
  - Nieinterwencje w wewnętrzne sprawy innego kraju;
  - Rozstrzyganie sporów i waśni w pokojowy sposób
  - Odrzucenie użycia siły lub jej groźby;
  - Wzajemną skuteczną współpracę

# ASEAN Way

- Praktyką działalności ASEAN jest regulowana przez tzw ASEAN Way:
  - Poszukiwanie kompromisu akceptowalnego dla wszystkich
  - Zasada konsensusu
  - Rozmowy nieoficjalne
  - Szeroko zakrojone rozmowy wyjaśniające ze wszystkimi zainteresowanymi stronami przed formalnym zgłoszeniem inicjatywy
  - Poczucie ducha wspólnoty
  - Właściwe i skromne zachowanie
  - Dążenie do ogólnego porozumienia, nawet jeżeli realizacja szczegółów nie jest ustalona

# Karta ASEAN

- W listopadzie 2007 podczas Szczytu ASEAN w Singapurze przyjęto Kartę ASEAN, która weszła w życie 14 XII 2008r.
- Karta formalizuje zasady działania ASEAN i być może stanie się początkiem większej instytucjonalizacji organizacji. Może też przyczynić się do zwiększenia jej skuteczności – jej artykuł 20 punkt 4 mówi: „W wypadku poważnego złamania Karty lub niepodporządkowania się kwestia zostanie przedłożona Szczytowi ASEAN do decyzji”

# Działania ASEAN

- Główne wyzwania przed 1989:
  - Konflikt radziecko - chiński
  - Ułożenie relacji z ChRL
  - Wycofanie się USA z regionu po Wojnie Wietnamskiej
  - Konflikt w Kambodży (III wojna indochińska)

# Działania ASEAN

- Zmiana po 1989
  - Brak zagrożenia ze strony ZSRR
  - Współpraca z Wietnamem
  - Rozszerzenie ASEAN
  - 1995 – Southeast Asia Nuclear-Weapon-Free Zone Treaty (od 2001 obowiązuje)
  - Kryzys Azjatycki 1997r.

# Wyzwania stojące przed ASEAN

- Dostosowanie się do rosnącej potęgi ChRL
- Zapewnienie suwerenności regionu bez utraty gwarancji bezpieczeństwa
- Zapewnienie zrównoważonego rozwoju
- Współpraca ekonomiczna w ramach ASEAN (AFTA, AFT), i na zewnątrz
- Dostosowanie się do procesów demokratyzacji w ramach autorytarnej ASEAN Way
- Rozwiązanie kwestii Birmańskiej – zagrożenia dla wiarygodności ASEAN i ASEAN Way



# Ocena ASEAN

- ASEAN jest organizacją będącą przedmiotem debaty pomiędzy badaczami stosunków międzynarodowych, dotyczącej jej roli w regionie:
  - Zwolennicy teorii neorealistycznej uważają, że organizacja jest raczej nieskuteczna, stanowi swego rodzaju „klub dyskusyjny”
  - Zwolennicy teorii konstruktywistycznej podkreślają istotną – pozytywną – rolę organizacji w zakresie kształtowania norm stosunków międzynarodowych.

# Sieć Organizacji ASEAN

- Charakterystyczną cechą ASEAN jest tworzenie różnorodnych struktur współpracy zewnętrznej pomiędzy organizacją a jej partnerami regionalnymi i globalnymi
- Organizacje te służą umocnieniu ASEAN na scenie międzynarodowej jako partnera, oraz promują wzorce zachowania pomiędzy uczestnikami w oparciu o TAC oraz wartości ASEAN Way.

# Sieć Organizacji ASEAN

- **Forum Regionalne ASEAN** (ASEAN Regional Forum – ARF) zrzeszające kraje ASEAN, Australię, Bangladesz, Chiny, Indie, kraje Unii Europejskiej, Japonię, Kanadę, Koreę Południową i Północną, Mongolię, Nową Zelandię, Pakistan, Papuę Nową Gwineę, Rosję, Sri Lanke, Stany Zjednoczone i Timor – Leste
  - Powstało 24 VII 1994r. i stanowi jeden z głównych obszarów współpracy w zakresie bezpieczeństwa regionalnego w obszarze Pacyfiku

# Sieć Organizacji ASEAN

- **ASEAN + 3** zrzeszające 10 krajów ASEAN oraz Chiny, Japonię i Koreę Południową
  - Powołane w 1998r.
  - Celem jest regionalna współpraca ekonomiczno – polityczna, m.in. zapobieżenie powtórki z kryzysu w 1997r.
- **Szczyt Wschodnioazjatycki** (East Asian Summit – EAS) zrzeszający kraje ASEAN + 3 oraz Indie, Australię i Nową Zelandię
  - Powołany w XII 2005 – stanowi rozszerzenie ASEAN + 3

# Sieć Organizacji ASEAN

